

ОЦІНКА НЕБЕЗПЕКИ АЕРОТЕХНОГЕННОГО ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ м. РІВНЕ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ ФЛУКТУЮЧОЇ АСИМЕТРІЇ

Пешко М.Ю.

Національний університет водного господарства та природокористування,
Рівне, Україна

Головна перевага біоіндикаційного підходу полягає в тому, що якість довкілля оцінюється за станом тих об'єктів, які безпосередньо та постійно перебувають у відповідному середовищі. До того ж такий підхід дозволяє одночасно визначити дію як окремих негативних чи сприятливих факторів, так і умов середовища існування в цілому. Також враховується дія факторів, яка спостерігається досить часто і модифікує вплив окремих чинників. Саме тому біоіндикаційні методи є інтегральними.

В процесі виявлення закономірностей динаміки флуктуючої асиметрії протягом трьох років (2013–2016 рр.) досліджувалися одні й ті самі дорослі дерева берези повислої (*Betula pendula*) з 10 місцезростань м. Рівне. Дослідженням були охоплені як природні популяції берези повислої міських та приміських лісопаркових масивів, так і штучні насадження на вулицях міста.

Для визначення рівня флуктуючої асиметрії користувалися методикою Калузької школи біоіндикації (Росія). Вимірювання проводили за п'ятьма морфометричними параметрами листової пластинки (ознаками): ширина половинки листка (для вимірювання листок складають на дві половини по ширині, потім розгинають і по складці, що утворилася, проводять вимірювання); довжина 2-ої жилки II порядку від основи листка; 3 – відстань між основами 1-ої та 2-ої жилки II порядку; відстань між кінцями цих жилок; кут між головною жилкою і 2-ою від основи II порядку.

Інтегральний показник асиметрії *B. pendula* у районі автовокзалу, по вул. Басівкутська та в районі Північний знаходиться у межах 0,060–0,065, що відповідає «помірному» стану за силою впливу на біоту. За одержаними результатами досліджень серед обраних точок біомоніторингу, території поблизу парку ім. Т.Г. Шевченка та поблизу ресторану «Істанбул», що на вул. С. Бандери, належать до регіонів, що за рівнем максимально наближені до «умовної норми». А інтегральні показники асиметрії популяції *B. pendula* по вул. С. Бандери лежать в межах <0,055, що відповідають фоновим територіям.

Встановлено, що збільшення показників забруднення атмосферного повітря зумовлюють збільшення значень флуктуючої асиметрії листків берези повислої. Аналіз результатів показав, що між значеннями флуктуючої асиметрії листків берези повислої та рівнями забруднення атмосферного повітря виявлений статистично достовірний кореляційний

зв'язок. Математичні знаки коефіцієнтів кореляції вказують на наявність прямого зв'язку: збільшення рівнів забруднення атмосферного повітря зумовлює збільшення значень флюктууючої асиметрії.

Встановлено, що серед забруднювачів атмосферного повітря найбільший вплив на показники флюктууючої асиметрії спричиняють діоксиди азоту, діоксид сірки, та діоксид вуглецю, в той час як найменший вплив спричинював пил.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Пилипенко А.С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, Україна

Необхідність докорінної перебудови взаємовідносин суспільного виробництва з навколишнім природним середовищем на даний час є незаперечною. Складна екологічна ситуація в країні спонукає як виробників, так і споживачів до пошуку оптимального співвідношення між рівнем власного прибутку та рівнем витрат на природоохоронну діяльність. У зв'язку з цим формування та подальший розвиток екологічно орієнтованого аграрного сектору економіки в Україні робить питання екологічного управління та посилення його ролі у процесі ведення сільськогосподарського виробництва украй актуальним.

На сьогоднішній день вже сформовані політичні, економічні та соціальні умови для розвитку екологічно спрямованих інновацій в аграрному виробництві. Для того, щоб скористатися цими передумовами і, як наслідок, результатами від запровадження таких інновацій, слід запровадити сучасну систему еколого-економічного управління. Така система розглядається вченими як складова частина управлінської діяльності, що враховує цілі охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування при плануванні, здійсненні та контролі господарських дій і спрямована на забезпечення збалансованого функціонування екосистеми та її інноваційного розвитку [1].

Для ефективного функціонування еколого-економічного управління стратегічний підхід повинен поєднуватися з системою менеджменту навколишнього середовища. Проблема погодження еколого-економічних інтересів суб'єктів агропродовольчого ринку вирішується в межах господарського організаційно-економічного механізму управління аграрним